

GRAFFITI-FINI

versie 10-01-1996

dienst Binnenstad
sector Openbare Ruimte
Rayonmanagement

PRIJZEN

BEHANDELING	incl. BTW <u>p. m2</u>	excl. BTW <u>p. m2</u>
Eerste schoonmaak tot 1/7/1996	gratis	gratis
Ná eerste schoonmaak schoonhouden per vervuiling (middels kontrakt)	f 20,55	f 17,50
Coaten ondergrond in combinatie met de eerste (gratis) schoon- maakbeurt	f 30,55	f 26,--
Schoonhouden per vervuiling van een gecoate ondergrond (middels kontrakt)	f 8,80	f 7,50

Bovenstaande prijzen zijn allen "Vlakvol", naar boven afgerond en gelden per hele m2.
Tevens zijn de prijzen incl. materialen, middelen, machinegebruik, uitvoeringskosten en schoon opgeleverd.
Bovenstaande prijzen zijn vast t/m 31 december 1997 en gelden uitsluitend voor het projekt "Graffiti Fini" van de Dienst Binnenstad Amsterdam.

Inhoudsopgave

	blz.
Samenvatting	2
Hoofdstuk 1 Inleiding	3
1.1 Het probleem	3
1.2 Het beleidskader	3
1.3 De ervaringen	4
Hoofdstuk 2 Het plan	5
2.0 Inleiding	5
2.1 Het schoonmaken	5
2.1.1 Gemeentelijke objecten en gebouwen	5
2.1.2 Particuliere gebouwen	6
2.2 Het schoonhouden	7
2.2.1 Gemeentelijke objecten en gebouwen	7
2.2.2 Particuliere gebouwen	8
2.3 Preventie en opsporing	8
2.3.0 Inleiding	8
2.3.1 Preventie	9
2.3.2 Opsporing	10
Hoofdstuk 3 Tenslotte	12
3.1 Communicatie	12
3.2 Organisatie	12
3.3 Financiën	13
3.4 Planning	13

Samenvatting

Het graffiti-probleem in de binnenstad van Amsterdam is groot: ruim 11.000 objecten en 45.000 m² gevel is vervuild. Graffiti neemt een "toppositie" in op klachtenlijstje. Toeristen vinden dat graffiti een belangrijke reden is om de stad NIET te bezoeken. De vervuiling heeft ook negatieve gevolgen voor de openbare veiligheid. In alle beleidsplannen staat dat de graffiti aangepakt moet worden. Gemeentelijke en particuliere initiatieven hebben laten zien dat het mogelijk is het probleem te verminderen. Een binnenstadbrede aanpak waarbij alle krachten gebundeld worden is de enige mogelijkheid om een einde te maken aan klad- en plakvandalisme. Graffiti-FINI bestaat uit: het in de eerste helft van 1996 op kosten van de gemeente schoonmaken van alle gemeentelijke en particuliere objecten en gebouwen in de binnenstad, direct gevolgd door het onder verantwoordelijkheid en kosten van de betreffende beheerder of eigenaar schoonhouden ervan tesamen met preventie en opsporing.

Begonnen zal worden met de schoonmaak van alle gemeentelijke objecten en de gebouwen. De kosten hiervan komen ten laste van het projectbudget. Er wordt gewerkt met één organisatie en één schoonmaakbedrijf. Vervolgens dienen alle gemeentelijke beheerders voor hun eigen kosten hun eigen object en/of gebouw schoon te **houden**. Uit oogpunt van effectiviteit en efficiency gebeurt dat bij voorkeur op dezelfde manier als de schoonmaak.

Daarna zijn de particuliere gebouwen aan de beurt. Alle eigenaren zullen worden benaderd met het verzoek om toestemming voor de schoonmaakbeurt welke op kosten en van de gemeente zal worden uitgevoerd. De verantwoordelijkheid voor het schoonhouden ligt bij de eigenaar die tegen gereduceerd tarief kan meedoen aan het centrale contract met het schoonmaakbedrijf. De gemeente zorgt voor de organisatie. Op grond van artikel 19 van de Woningwet is het mogelijk eigenaren aan te schrijven.

Er wordt een doordacht stelsel van **preventie** en **opsporing** gehanteerd. De preventie bestaat uit: voorlichting, adviezen, een gerichte benadering van scholen en instellingen, het verdubbelen van de huidige aanplakmogelijkheden voor culturele affichering en het stimuleren van het aanbrengen van klimop aan de gevel. Regiopolitie en Stadstoezicht zullen hun inzet vergroten. Dit wordt vastgelegd in een convenant c.q. in de jaaropdracht.

Een goede communicatie met zowel de particulieren als de gemeentelijke diensten en bedrijven is een must. Met beide "partijen" wordt overlegd. Er komt een centraal melden informatiepunt. Potentiële daders worden gericht benaderd. Uitgangspunt bij de publiciteit is "rustig beginnen". De Stadsdelen worden geïnformeerd. Er is een inspraakbijeenkomst.

Met Maatwerk zijn afspraken gemaakt over de inzet en doorstroming van 10 Amsterdamse werklozen.

De kosten van de schoonmaak en de organisatiekosten gedurende de looptijd van het project (1996 en 1997), bedragen bij elkaar f 2.540.000.= en worden gedekt uit: f 1,5 mln. ("Schoon-door-de-poort"), f 510.000.= begroting 1996 dienst Binnenstad sector Openbare Ruimte en f 530.000.= uit begroting 1995 van de dienst Stedelijk Beheer. Alle overige kosten komen ten laste van de gemeentelijke beheerders en particuliere eigenaren.

1 Inleiding

1.1 Het probleem

Uit een inventarisatie van februari 1995 van alle gemeentelijke en particuliere gebouwen en objecten (kastjes, bruggen, lantaarnpalen etc) in de binnenstad is gebleken dat ongeveer 45.000 m² gevel en ruim 11.000 objecten vervuild zijn met graffiti, stickers, affiches etc. Dit is ongeveer 15% van het totaal.

In de jaarlijkse enquête naar de kwaliteit van de openbare ruimte (gehouden onder bewoners en ondernemers van de binnenstad en in opdracht van Stedelijk Beheer/Binnenstad uitgevoerd door Bureau O+S) staat klad- en plakvandalisme al jaren in de top 2.

Deze vervuiling van de leefomgeving heeft ook gevolgen voor de openbare orde en veiligheid: op plaatsen met graffiti voelen passanten zich onveilig, gaan zich onzeker gedragen en worden daardoor sneller slachtoffer van criminaliteit. Plaatsen met veel graffiti bieden een verloederde indruk en trekken een bepaald/ongewenst publiek aan.

Ook uit economisch oogpunt dient er een eind te komen aan de graffiti. Zo blijkt uit onderzoek (1993) onder toeristen die Amsterdam niet bezochten dat de belangrijkste reden voor het niet bezoeken de vervuiling van de stad is. Gevraagd naar een nadere definiëring van vervuiling werd graffiti genoemd.

1.2 Het beleidskader

Het in 1993 door de Gemeenteraad vastgestelde Beleidsplan Binnenstad, gaat uit van de versterking van de centrumpositie van de Binnenstad in de regio. Essentieel daarbij is behoud en verbetering van het verblijfsklimaat en behoud van het internationaal aansprekende historische stadsbeeld.

De afgelopen jaren is, mede door de stadsvernieuwing en door particuliere investeringen de fysieke uitstraling van de gebouwde omgeving verbeterd. Ook de openbare ruimte wordt nu beter op orde gehouden. Een probleem blijft het wat slonzige karakter van het begane grondniveau. Wil de Binnenstad haar centrumfunctie kunnen blijven vervullen, dan zal ook het beganegrond-niveau chiquer moeten worden. Bestrijding van graffiti is daarbij essentieel.

Dit voornemen is verder omschreven in "Ruimte voor Kwaliteit", het beleidsplan voor de integrale kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte in de binnenstad van Amsterdam dat binnenkort zal worden vrijgegeven voor inspraak.

Ook in het Programakkoord 1994-1998 heeft de gemeenteraad zich uitgesproken over plak- en kladvandalisme: "Waar door beter onderhoud de openbare ruimte op orde is gebracht, zullen ook gebruikers en eigenaren van panden indringender worden aangesproken op het weghalen van graffiti, gevelreiniging en het onderhoud aan hun panden, waar nodig door eerder en scherper aan te schrijven".

1.3 De ervaringen

Het is niet zo dat er de afgelopen jaren niets is gebeurd op het gebied van graffittibestrijding. De Amsterdamse corporaties hebben de graffittibestrijding opgenomen in hun normale onderhoudswerkzaamheden. Ook andere grotere gebouwenbeheerders zoals de Universiteit van Amsterdam, Krasnapolsky en de Nederlandse Spoorwegen, zijn hiertoe overgegaan. Het Grondbedrijf kent voor de gebouwen in de binnenstad een strak regime ten aanzien van de bestrijding van graffiti. Sinds januari 1994 wordt een bepaalde prioriteitsroute in het centrum dagelijks vrijgemaakt van illegaal plak- en kladwerk. Hierbij wordt echter slechts het straatmeubilair gereinigd; gevels worden niet meegenomen. Een eveneens in 1994 van start gegaan project georganiseerd vanuit de Vereniging van Eigenaren en de Ondernemersvereniging Kalverstraat e.o., heeft aangetoond dat door samenwerking en een goede organisatie veel is te bereiken.

2 Het plan

2.0 Inleiding

Het plan bestaat uit drie onlosmakelijk met elkaar verbonden onderdelen:

- Op kosten van de gemeente ("het projectbudget") worden alle objecten en gevels van zowel de gemeente als particulieren ontdaan van plak- en kladuitingen: de schoonmaakbeurt (ook wel de "0-beurt" genoemd).
- Direct na de schoonmaakbeurt dient het schoonhouden aan te vangen. De verantwoordelijkheid daarvoor en dus ook de kosten liggen bij de beheerder (ingeval van gemeentelijke eigendommen) of de eigenaar van particuliere gebouwen.
- Gedurende de looptijd van het project wordt er bijzondere aandacht geschonken aan **preventie en opsporing**.

Het **project** als zodanig heeft een looptijd van 2 jaar: van februari 1996 wanneer begonnen wordt met de schoonmaak tot en met december 1997. Gedurende die tijd is er binnen de gemeente -lees de sector Openbare Ruimte van de dienst Binnenstad- een speciale centrale (project)organisatie (meld- en infopunt, centraal bestek/mantelcontract, toezicht en controle) operationeel. De verwachting is dat in die twee jaar het ontmoedigingsbeleid zodanig heeft gewerkt dat de omvang van het probleem sterk is geslonken waardoor het mogelijk moet zijn dat de gemeentelijke beheerders en particuliere eigenaren in de binnenstad voortaan zelf hun objecten en/of gebouwen schoonhouden. Vanaf dat moment wordt centrale bemoeienis dan niet meer noodzakelijk geacht.

2.1 Het schoonmaken

2.1.1 Gemeentelijke objecten en gebouwen

Uit strategisch oogpunt (goed voorbeeld doet goed volgen, ervaring opdoen met relatief weinig betrokkenen) wordt begonnen met de aanpak van de gemeente-eigendommen.

Het schoonmaken van alle gemeentelijke objecten en gebouwen is opgenomen in één bestek dat recent openbaar, volgens Europese richtlijnen, is aanbesteed. De organisatie van de schoonmaakoperatie komt in handen te liggen van de sector Openbare Ruimte van de dienst Binnenstad. Uiteraard geschiedt de voorbereiding en uitvoering van dit onderdeel in nauw overleg met de betrokken diensten, bedrijven en afdelingen (o.a. Grondbedrijf, Gemeentevervoerbedrijf, Energiebedrijf etc.). Overleg hierover is reeds gaande.

Een belangrijk punt daarbij is de methode van reinigen. Elk materiaal vereist een op de eigenschappen ervan in combinatie met de aard van de reiniging toegesneden methode en middel van schoonmaken. De expertise van de diverse beheerders en van het geselecteerde schoonmaakbedrijf is daarbij onontbeerlijk.

Met Monumentenzorg is een afspraak gemaakt ten aanzien van de noodzakelijke vergunningen m.b.t. de te hanteren methode bij het verwijderen van klad- en plakuitingen en het eventueel aanbrengen van een coating op de gevel van monumenten.

Indien er twijfel bestaat over de vraag of een bepaald "werk" illegaal aangebrachte graffiti is of wellicht toch een kunstuiting is, zal het betreffende werk vooralsnog niet worden verwijderd. Pas na overleg met betrokkenen (kunstinstanties, adviseurs etc) zal een besluit worden genomen: schoonmaken of laten zitten.

Aan het schoonmaakbedrijf zijn de in de binnenstad gebruikelijke eisen gesteld met betrekking tot de milieu-aspecten.

De kosten van zowel het schoonmaakbedrijf als de organisatie komen ten laste van het projectbudget. Het aanbrengen van een speciale coating na afloop van de schoonmaak waardoor nieuw aangebrachte klad- en plakwerk er vervolgens weer makkelijker van is te verwijderen, zit om financiële redenen NIET in het project. Uiteraard bestaat de mogelijkheid om, daar waar dat technisch en financieel mogelijk is, het schoonmaakbedrijf opdracht te geven om een dergelijke laag op kosten van de betreffende beheerder aan te brengen.

2.1.2 Particuliere gebouwen

De schoonmaak van de particuliere gebouwen gebeurt in samenhang met de werkzaamheden aan de gemeentelijke objecten en gevels. Uiteraard kan dat niet zo maar. Enerzijds omdat het zonder toestemming niet zonder meer mogelijk is om aan privé-eigendom te komen en anderzijds omdat het bezit verspreid is over enkele tienduizenden eigenaren.

Alle eigenaren zullen vanuit de dienst Binnenstad schriftelijk worden benaderd met het verzoek toestemming te verlenen om het aanwezige klad- en/of plakwerk op kosten van de gemeente door het geselecteerde schoonmaakbedrijf te laten verwijderen. De reden dat alle eigenaren worden benaderd en niet alleen die waar vervuiling is geconstateerd, is gelegen in het feit dat er tussen het schriftelijke benaderen en de daadwerkelijke uitvoering een kans bestaat dat er alsnog graffiti wordt aangebracht en de schoonhoudsituatie na afloop van de 0-beurt. De gevels van de eigenaren die positief op het verzoek hebben gereageerd, worden schoongemaakt op kosten van de gemeente. Uiteraard wordt ook hier aandacht besteed aan bijzondere gevelmaterialen en aan andere aanvullende eisen die aan de uitvoering worden gesteld. Coating is mogelijk maar dan wel voor rekening van de eigenaar. Er wordt gezorgd voor een afdoende verzekeringsconstructie om de eigenaren en gemeente te vrijwaren van schade c.q. schadeclaims. Van eigenaren die geen toestemming verlenen, wordt verwacht dat zij zelf zorgdragen voor de schoonmaak van hun vervuilde gevel.

De realiteit is dat er onder de vele tienduizenden eigenaren enkele zijn, die geen toestemming verlenen en de gevel ook niet zelf (laten) reinigen. In dat kader is het van belang te bezien welke mogelijkheden de overheid heeft om de gevel toch schoon te krijgen.

Indien het uiterlijk van een gebouw in ernstige mate strijdig is met redelijke eisen van welstand als bedoeld in artikel 12, eerste lid van de Woningwet, kunnen eigenaren van panden worden aangeschreven door Burgemeester en Wethouders. Zij worden dan geacht voorzieningen te treffen om die strijdigheid op te heffen (artikel 19 van de Woningwet). Dit is een tamelijk zwaar criterium voor het aanschrijvingsbeleid. Voor zover bekend bestaat er geen jurisprudentie over de toepassing van dit artikel bij graffiti. Bij het opstarten van een actief aanschrijvingsbeleid is dus van tevoren niet precies te voorspellen in welke gevallen de rechter van mening is dat graffiti e.d. op particuliere eigendommen op deze wijze kan worden aangepakt.

Vast staat echter dat de Woningwet de eigenaar verantwoordelijk houdt voor het behoud van de visuele kwaliteit van het gebouw. Het aanschrijven van particulieren is een nogal onsympathiek middel, zeker in een situatie waarin de veroorzakers vaak vrijuit gaan. Het derde element van het plan, preventie en opsporing is daarom onlosmakelijk met dit aspect verbonden.

In het hier voorliggende pakket van maatregelen wordt aanschrijving gezien als een sluitstuk en niet als een uitgangspunt voor het te voeren beleid. De kern van het beleid is gelegen in het aanpakken van de vandalen, het aanbieden en opbouwen van een infrastructuur voor de bestrijding van het probleem en, niet onbelangrijk, in het geven van het goede voorbeeld door de gemeente.

2.2 Het schoonhouden

2.2.1 Gemeentelijke objecten en gebouwen

De schoonmaakbeurt van een object of gebouw -eventueel in combinatie met het aanbrengen van een coating- dient direct gevolgd te worden door het **schoonhouden** ervan. Andere vergelijkbare projecten zoals deabri's van het Gemeentevervoerbedrijf bijvoorbeeld, hebben aangetoond dat alleen wanneer nieuwe klad- en plakuitingen snel na het aanbrengen worden verwijderd, er na verloop van tijd sprake zal zijn van een beduidend lager niveau van nieuwe vervuiling: de spuiters en plakkers zien dat hun uitingen niet lang blijven zitten en velen laten na verloop van enige tijd hun spuitbus en plakemmer thuis.

Belangrijk hierbij is dat het tijdsverloop tussen het aanbrengen en verwijderen zo klein mogelijk wordt gehouden. Het is ondoenlijk van gemeentewege elke dag elke straat en gebouw te inspecteren op nieuwe vervuiling. Hoewel ook gemeentelijke diensten - waaronder Stadstoezicht- natuurlijk kunnen en zullen signaleren, is een appèl op de medewerking van bewoners, ondernemers en bezoekers in deze noodzakelijk.

Bij de dienst Binnenstad zal een meldpunt Graffiti-FINI worden ingericht. Dit meldpunt wordt ondergebracht bij het reeds bekende instituut Stadstelefoon (tel 6944446). Mensen kunnen daar naar toe bellen met hun klachten over klad- en plakvandalisme. De betrokken medewerkers zullen de klacht verwerken in een speciaal klachtensysteem en doorgeven aan het schoonmaakbedrijf. Het verwijderen van de betreffende vervuiling wordt binnen 24 uur na doorgifte vanuit het meldpunt aan het schoonmaakbedrijf gerealiseerd. De uitgevoerde werkzaamheden worden dagelijks teruggemeld aan het meldpunt waarna op de gebruikelijke wijze controle op het opgedragen werk zal worden uitgevoerd.

Uit oogpunt van effectiviteit (één centraal meld- en informatiepunt) en efficiency (grootverbruikcontract, controle) wordt ervan uitgegaan dat de schoonhoudwerkzaamheden op dezelfde manier worden georganiseerd en uitgevoerd als de schoonmaak. Alleen indien een dienst/bedrijf/afdeling kan aantonen dat hetzelfde resultaat duidelijk veel efficiënter kan door het zelf te organiseren en uit te voeren, kan men op eigen gelegenheid aan de slag.

De kosten van het schoonhouden zijn altijd voor rekening van de betreffende beheerder. De begeleidingskosten (meldpunt, contact met de aannemer, toezicht etc.) worden omgeslagen over de deelnemende diensten.

2.2.2 Particuliere gebouwen

Evenals bij de gemeentelijke objecten en gebouwen, is het uitgangspunt dat de particuliere eigenaar na de 0-beurt vervolgens verantwoordelijk is voor het schoonhouden van zijn of haar gevel. In de eerder beschreven schriftelijke consultatie, zal alle eigenaren ook gevraagd worden of zij belangstelling hebben om eventuele vervuiling te laten verwijderen door het geselecteerde bedrijf dat ook de schoonmaakbeurt heeft uitgevoerd en de schoonhoudwerkzaamheden verricht aan de gemeentelijke objecten en gebouwen.

De exacte wijze waarop en de condities waaronder een dergelijke deelname kan geschieden, vormt onderwerp van overleg tussen gemeente, vertegenwoordigers van eigenaren en het schoonmaakbedrijf. Een belangrijk punt daarbij vormen natuurlijk de kosten waarbij de mate van deelname van alle eigenaren een rol speelt. Ook hier geldt dat er efficiency-winst te behalen valt als men met z'n allen meedoet. Een gedwongen deelname is niet aan de orde.

Om toch tot uitdrukking te brengen dat het de gemeente ernst is met het streven naar een schone binnenstad en de drempel om deel te nemen aan het centrale bestek weg te nemen, worden de kosten van de begeleiding (meldpunt etc.) in tegenstelling tot bij de gemeentelijke beheerders, NIET doorberekend, maar voor de duur van het project ten laste gebracht van het projectbudget.

Het gestelde bij het niet willen schoonmaken geldt uiteraard ook voor het niet schoonhouden: aanschrijving is een ultimum remedium.

2.3 Preventie en opsporing

2.3.0 Inleiding

Onlosmakelijk verbonden aan het schoonmaken en -houden zijn preventie en opsporing. Bij preventie gaat het in dit geval om deskundige voorlichting over deelname aan het project en adviezen over b.v. het aanbrengen van een coating, voorlichting op scholen waar de potentiële daders vandaan komen, de uitbreiding van de huidige aanplakmogelijkheden voor culturele affichering en het stimuleren van het aanbrengen van gevelbegroeiing. De opsporing van de daders zal ter hand worden genomen door de Regiopolitie en Stadstoezicht in samenwerking met de dienst Binnenstad. Met het OM zijn afspraken gemaakt en in voorbereiding over een snellere afdoening en/of hogere boete.

2.3.1 Preventie

Het bij het onderdeel "schoonhouden" aan de orde gestelde meldpunt wordt eveneens belast met het verstrekken van informatie over allerlei vragen inzake het project.

De meeste plak- en kladvandalen beginnen als zij net middelbaar onderwijs volgen; het is daarom zaak op de basisschool met voorlichting te beginnen. Aangezien scholen overvoerd worden met zaken waaraan buiten het reguliere lespakket aandacht besteed dient te worden, is door Bureau HALT een lespakket ontwikkeld dat geïntegreerd in de normale lessen kan worden aangeboden. Dit lespakket is gericht op vandalisme in het algemeen, waarvan plak- en kladvandalisme een onderdeel uitmaakt.

Een aanzienlijk deel (80%) van het plakprobleem wordt gevormd door affiches e.d. van culturele instellingen. Reeds in een eerder stadium is over dit aspect besloten dat er "ruimte" moet zijn voor deze vorm van reclame. Dat heeft toen geleid tot het extra beschikbaar stellen van 31 aanplaklokaties (zuilen) voor culturele affichering. Om het plakken van culturele affiches op de verkeerde plaatsen een halt toe te roepen worden twee parallelle acties uitgevoerd:

- het aantal plakplaatsen voor culturele affiches (UIT-zuilen) zal meer dan worden verdubbeld: van 31 naar 68 (e.e.a. is overlegd met betrokkenen),
- de Wethouder Cultuur zal een dringend beroep doen op de instellingen om mee te werken aan het realiseren van een schone stad.

Vooralsnog zijn er geen uitgewerkte plannen om bij het niet opvolgen van het verzoek aan de eventuele subsidie te gaan knabbelen. Uiteraard zullen in het kader van de handhaving de culturele instellingen, bij geconstateerd misbruik, op een adequate manier worden aangesproken en -geschreven. Verder moet niet worden vergeten dat illegale klad- en plakuitingen uiterlijk binnen 24 uur na melding bij het schoonmaakbedrijf, worden verwijderd.

Verder worden de mogelijkheden bezien van het aanbrengen van panelen aan gevels waarop eveneens culturele affichage kan worden aangebracht. Een voorbeeld hiervan is reeds te vinden in de Nes. Dergelijke panelen kunnen wellicht ook aangebracht worden op (bouw)-schuttingen die voor langere tijd worden opgericht. De zgn. wildplakzuilen zijn niet bedoeld voor culturele affichage, maar voor het uiten van gedachten en/of gevoelens.

Een preventiemethode die nog niet veel is toegepast, is het laten begroeien van "graffiti-gevoelige" gevels met klimop. Particuliere initiatieven zullen, mede in het kader van zelfbeheer en het beleid ten aanzien van geveltuintjes, positief worden benaderd.

2.3.2 Opsporing

Hoewel het structureel reinigen van besmeurde oppervlakken ontmoedigend werkt, is het niet meer dan symptoombestrijding; aanpak van de bron middels o.a. opsporing is noodzakelijk. Hierbij zijn diverse partijen betrokken: Stadstoezicht, Regiopolitie, Buro Halt en de dienst Binnenstad. Laatstgenoemde is vanuit Graffiti-FINI verantwoordelijk voor de noodzakelijke coördinatie.

Het plakken van een affiche neemt enige tijd in beslag zodat betrapting op heterdaad mogelijk is; de handhavingscapaciteit beperkt echter de mogelijkheden tot handhaven. In 1994 is door de Reinigingspolitie circa 10% van de beschikbare tijd besteed aan de aanpak van het illegale plakken. Voor de opsporing op heterdaad wordt gebruik gemaakt van wisselende werktijden, zowel dienstauto's als burgerauto's en agenten in zowel uniform als burgerkleding. Zowel in 1994 als in 1995 werd in meer dan 100 gevallen iemand op heterdaad betrapt (tegen 73 in 1993).

De APV bevat een artikel dat het mogelijk maakt ook het doen plakken (het opdracht geven tot wildplakken) strafbaar te stellen. Van de 105 processen-verbaal in 1994 zijn er 20 opgemaakt tegen opdrachtgevers. In de praktijk blijkt dit echter een gecompliceerde en tijdrovende zaak. Met het Openbaar Ministerie wordt overlegd over een verbetering terzake.

Het aanhouden op heterdaad van illegale kladders is een stuk complexer, er worden voorsnog weinig resultaten geboekt op dit vlak. Dit heeft niet alleen te maken met de korte tijd die het aanbrengen van illegaal kladwerk in beslag neemt, maar ook met de organisatie van de kladders. Vaak wordt in teams gewerkt met gebruik van uitkijkposten.

Door de Regiopolitie wordt in 5 gebieden in de binnenstad gedurende een jaar (september 1995-september 1996) een pilotproject uitgevoerd. Het betreft de Wijkteams Lijnbaansgracht, Prinsengracht, Nieuwmarkt, Warmoesstraat en Nieuwezijds Voorburgwal. De bedoeling van deze pilot is het effectiever kunnen opsporen van structurele spuiters middels het vastleggen van hun uitingen in een databank, het analyseren van deze gegevens en vervolgens rechercheren. Er wordt samengewerkt met de Spoorwegpolitie.

Bij al deze activiteiten speelt de capaciteit van het handhavingsapparaat een beslissende rol. Naast het hiervoor vermelde pilotproject, hebben diverse districten/wijkteams hebben in hun jaarplannen (projectmatig) capaciteit voor de bestrijding van graffiti gereserveerd. Verder is in het Driehoeksoverleg afgesproken dat de politie tijdens de besluitvormings- en startfase van het project, daadwerkelijk extra waakzaamheid zal betrachten met betrekking tot graffiti. Een en ander zal in een convenant worden vastgelegd.

Stadstoezicht zal in opdracht van de dienst Binnenstad gedurende de looptijd van het project, de inspanningen inzake kladden en plakken fors verhogen. Enerzijds zal dit gebeuren door sec de inzet van het onderdeel Reinigingspolitie te vergroten en anderzijds door in gecombineerde koppels (reinigungsagent + stadswachter) te gaan opereren.

Het recidivebeleid dat het Openbaar Ministerie met betrekking tot plakkers en doen-plakkers hanteert, is vastgelegd in de Besluitenlijst Kantonzaken. In alle gevallen moet afstand gedaan worden van de in beslag genomen affiches. De recidiveregeling ziet er als volgt uit:

	OM-schikking	Eis ter zitting
Plakken van ideële/ politieke affiches	f 125,-	f 150,-
Plakken van reclame e.d. en doen-plakken		
- first-offenders	f 250,-	f 300,-
- 1e recidive	f 375,-	f 450,-
- 2e recidive	f 500,-	f 600,-
- 3e recidive	f 625,-	f 750,-
- 4e recidive	dagvaarding	f 1500,-

Via de Wet Terwee kan schade door kladden strafrechtelijk worden verhaald op de dader(s). Dit heeft in Hoorn bijvoorbeeld geresulteerd in straffen van respectievelijk f 60.000.= en f 100.000.=. Als de schade minder dan f 1.500.= bedraagt en de dader minderjarig is, wordt de schade via Halt verhaald.

3 Tenslotte

3.1 Communicatie

Om het plan te doen slagen is een goede communicatie met betrokkenen van belang.

De afgelopen maanden is het onderwerp in diverse bestaande externe overlegsituaties aan de orde gesteld: Beheergroepen, Vereniging Huis en Eigendom, overleg met ondernemersverenigingen, Kamer van Koophandel, Vereniging Amsterdam City, Makelaarsvereniging Amsterdam. Na behandeling van het plan in het college volgt er een inspraakbijeenkomst en worden diverse doelgroepen nog separaat benaderd.

Een tweede element vormt het centrale meld- en informatiepunt bij de dienst Binnenstad. Het goed equiperen en organiseren van dit onderdeel van de projectorganisatie is van belang vanwege de belangrijke rol die het inneemt in het project: hier kunnen Amsterdammers terecht voor het melden van graffiti in de binnenstad en voor informatie over het graffiti-project.

Op de derde plaats wordt er, mede aan de hand van ervaringen elders, gewerkt aan een gestructureerde benadering van de potentiële daders: niet alleen de scholieren met behulp van de reeds eerder genoemde lespakketten, maar ook via alternatieve circuits waar de wat lastiger bereikbare groep te vinden is. In de communicatie krijgen de activiteiten op het gebied van preventie en opsporing veel aandacht.

Een vierde werkerterrein betreft het benaderen van de vele huiseigenaren. Hoewel ook bij andere binnenstadbrede projecten tienduizenden mensen moeten worden benaderd, is het bij dit project bijzonder dat iedere particuliere eigenaar gevraagd wordt om toestemming voor het schoonmaken en om een overeenkomst voor het schoonhouden.

Daarnaast zijn er, gekoppeld aan het bestuurlijke besluitvormingstraject, de bekende communicatiemomenten: het persbericht naar aanleiding van de besluitvorming in B&W, de aankondiging van de inspraakbijeenkomst in kranten en gerichte uitnodigingen inclusief op verzoek toezending van de stukken, de inspraakbijeenkomst zelf en de afsluitende behandeling in de Commissie van Advies Beheer Openbare Ruimte.

Op de laatste plaats maar even belangrijk als de rest is de interne communicatie binnen de gemeente. Allereerst betreft dat de stadsdelen. Naar verwachting zal een deel van de graffiteurs en plakkers uitwijken naar de omliggende stadsdelen om daar hun illegale werkzaamheden te vervolgen. Verder dienen alle diensten, bedrijven en afdelingen te worden geïnformeerd. Het gezamenlijke doel, een schone binnenstad zonder graffiti, kan alleen bereikt worden door een efficiënte en effectieve aanpak.

3.2 Organisatie

Met Maatwerk zijn afspraken gemaakt over de inzet van Amsterdamse werklozen. Gedurende het gehele project zullen bij het schoonmaakbedrijf 10 banenpolers worden gedetacheerd. Met het bedrijf zijn afspraken gemaakt over de mogelijkheid van een vast dienstverband.

3.3 Financiën

De kosten van de schoonmaak en de organisatiekosten gedurende de gehele looptijd van het project, bedragen bij elkaar f 2.540.000. = en worden als volgt gedekt:

- f 1,5 mln. ten laste van het voor de Binnenstad gereserveerde deel van het budget van de Centrale Stad van "Schoon-door-de-poort",
- f 510.000. = ten laste van de begroting 1996 van de dienst Binnenstad sector Openbare Ruimte, incidentele prioriteit "nulbeurt graffiti"
- en f 530.000. = uit de begroting 1995 van de dienst Stedelijk Beheer.

De keuze om een deel van het budget "schoon-door-de-poort" aan te wenden voor het verwijderen van graffiti en niet voor het onderhoud van de infrastructuur (wegen, walmuren, bruggen etc.), is gebaseerd op de gedachte dat een investering in "schoon" vanwege de omvang, aard en impact van het graffiti-probleem, beschouwd wordt als een totale openbare ruimte en daarmee bijdraagt aan de door allen gewenste kwaliteitsverbetering van de binnenstad.

De kosten van de schoonhoudwerkzaamheden + de bijbehorende organisatiekosten in de periode vanaf de schoonmaak tot 1-1-1998 worden door de desbetreffende gemeentelijke diensten en bedrijven bekostigd uit hun eigen begroting. De belangrijkste gemeentelijke partners in dit project hebben aangegeven voldoende budget beschikbaar te hebben en dit ook te willen aanwenden voor het schoonhouden van hun objecten en/of gebouwen in de binnenstad in het kader van het plan Graffiti-FINI.

Particulieren tenslotte behoeven alleen de kosten van de schoonhoudwerkzaamheden te betalen; al of niet uit te voeren middels het bestek door het geselecteerde schoonmaakbedrijf.

3.4 Planning

Na behandeling van dit plan door het College volgt een inspraakbijeenkomst. De behandeling in de Commissie van Advies Beheer Openbare Ruimte is de volgende stap. Na gunning van de opdracht aan het schoonmaakbedrijf kan het werk een aanvang nemen. Naar verwachting zal de binnenstad in de zomer ontdaan zijn van graffiti. Elk half jaar wordt gerapporteerd over de voortgang. Medio 1997 volgt er een evaluatie en 31-12-1997 is het project afgelopen. De verwachting is dat in die twee jaar het ontmoedigingsbeleid zodanig heeft gewerkt dat de omvang van het probleem sterk is geslonken waardoor het mogelijk moet zijn dat de gemeentelijke beheerders en particuliere eigenaren in de binnenstad voortaan zelf hun objecten en/of gebouwen schoonhouden. Vanaf dat moment wordt centrale bemoeienis dan niet meer noodzakelijk geacht.